

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
ім. Тараса Шевченка**

Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

М. Боднар

« 31 серпня » 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання філологічних дисциплін в ЗЗСО

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність:

014 Середня освіта (Українська мова і література)

Дубровський Р. О. Методика навчання філологічних дисциплін в ЗЗСО: робоча програма для здобувачів спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Кременець, 2022. 18 с.

Розробник: Дубровський Р. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови і літератури та методик їх навчання.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури та методик їх навчання (протокол від “31” серпня 2022 року № 1).

Завідувач кафедри

Р. О. Дубровський

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
	Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література)		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		25 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	8 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
39 год.	74 год.		
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: екзамен			

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 56,7 % / 43,3 %.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета та завдання: дати вчителю-словеснику психолого-педагогічні основи та практичні рекомендації щодо навчання української мови і літератури в ЗЗСО.

Курс «Методика навчання філологічних дисциплін в ЗЗСО» спрямований на формування у студентів таких професійних компетентностей:

Інтегральна компетентність. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері педагогічної освіти і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань, практичне впровадження отриманих результатів і характеризуються невизначеністю умов.

1. Загальні:

ЗК 1. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК 2. *Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.* Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи та використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

ЗК 4. *Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина;* реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

2. Фахові:

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою.

ФК 5. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК 6. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Здатність здійснювати

інтегроване навчання учнів. Здатність визначати й реалізувати ефективні методи у вивченні й навчанні української мови і літератури, історії.

ФК9. Володіння навичками публічного мовлення, аргументації, ведення дискусії та наукової полеміки; здатність творчо та критично осмислювати інформацію для вирішення теоретичних і практичних завдань у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Здатність здійснювати навчання української мови і літератури в ЗЗСО на основі сучасних освітніх методик і технологій, а також принципів та практик освітнього процесу європейських країн.

ПРН 4. Демонструвати вміння критично використовувати світоглядні теорії та засвоєні теоретичні знання у сфері суспільних і професійно орієнтованих дисциплін, обирати й використовувати відповідні навчальні засоби для побудови технологій навчання.

ПРН 8. Планувати, проектувати, конструювати, організовувати й аналізувати свою педагогічну діяльність на основі засвоєних знань, умінь та навичок із професійно орієнтованих дисциплін.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методичні аспекти інноватики в ЗЗСО

Тема 1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти

- Сутність педагогічної інноватики.
- Структура педагогічної інноватики.
- Класифікація педагогічних нововведень.

Тема 2. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання

- Сутність педагогічної інноватики.
- Структура педагогічної інноватики.

- Класифікація педагогічних нововведень.

Тема 3. Педагогічна технологія

- Технологія як наука про майстерність.
- Види технологій.
- Типологія педагогічних технологій.

Тема 4. Учитель-словесник. Професійні вимоги до нього

- Ступені сходження до професійної вершини.
- Учитель української мови та літератури – центральна інтегруюча фігура учительського колективу в ЗЗСО

- Вимоги до особистості і професійної підготовки вчителя-словесника.
- Шляхи та засоби підвищення кваліфікації вчителя мови в умовах Нової української школи.

Змістовий модуль 2. Особливості проведення уроків української мови та української літератури

Тема 1. Методика навчання філологічних дисциплін у ЗЗСО

- Предмет, об'єкт і завдання методики навчання філологічних дисциплін в ЗЗСО.
- Зв'язок методики навчання філологічних дисциплін в ЗЗСО з іншими дисциплінами.
- Підходи до навчання української мови та літератури в ЗЗСО.

Тема 2. Українська мова та українська література як навчальні дисципліни в ЗЗСО

- Українська мова та українська література як навчальні дисципліни в Державному стандарті загальної середньої освіти, базовому навчальному плані, типовій освітній програмі та типовому навчальному плані.
- Навчальні програми з української мови та української літератури для 5-9 та 10-11 класів (профільний рівень та рівень стандарту). Характеристика пояснювальної записки до Програм.

- Календарно-тематичне планування з української мови та української літератури як обов'язкові документи для вчителя-словесника.

Тема 3. Підручники з української мови та літератури для ЗЗСО

- Принципи побудови навчальних книг з української мови та літератури: підручників, посібників, довідників, словників.

- Підручники для 5–11 класів з української мови та української літератури, їхні назви, авторські колективи (порівняльний аналіз).

- Структура підручника. Теоретична частина підручника (загальнодидактичні принципи навчання, система правил і визначень у підручнику).

- Практична частина підручника. Види завдань, їх кількість, спрямування, творчі вправи.

- Електронні підручники для вивчення української мови та української літератури в ЗЗСО.

Тема 4. Методи навчання української мови та української літератури в ЗЗСО

- Метод, прийом, вид діяльності.

- Методи навчання в українській школі та їхня класифікація.

- Репродуктивні методи на уроках української мови та української літератури.

- Напівактивні методи на уроках української мови та української літератури.

- Активні методи навчання на уроках української мови та української літератури.

- Характеристика окремих інтерактивних методів навчання.

- Засоби навчання (дидактичний матеріал, наочність, технічні засоби).

Тема 5. Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу

- З історії формування уроку.
- Основні підходи до типології уроків з української мови та української літератури.
- Класифікація уроків української мови.
- Класифікація уроків української літератури.
- Структура уроку кожного типу. Інноваційні типи уроків.
- Макро- і мікроструктура уроків з української мови та української літератури.
- Технологія сучасного уроку з української мови.
- Технологія сучасного уроку з української літератури.

Тема 6. Позакласна робота з української мови та української літератури

- Мета позакласних занять з української мови та української літератури.
- Принципи позакласної роботи.
- Основні форми та зміст позакласної роботи.
- Факультативні заняття з української мови та української літератури.
- Кабінет української мови в ЗЗСО.
- Кабінет української літератури в ЗЗСО.

Тема 7. Твори. Перекази. Диктанти. Основні помилки та робота над їх виправленням

- Диктант як орфографічно-пунктуаційна вправа.
- Переказ у шкільній практиці навчання мови.
- Твір як особливий вид роботи з розвитку мовлення.
- Класифікації помилок. Робота над їх виправленням.

Тема 8. Етапи вивчення літературного твору.

- Підготовка учнів до сприйняття твору.
- Читання твору і його види.
- Підготовка до аналізу.

- Аналіз художнього твору:
 - шлях аналізу «услід за автором»;
 - пообразний шлях аналізу;
 - проблемно-тематичний шлях аналізу;
 - комбінований шлях аналізу.
- Підсумки заняття.
- Творчі роботи учнів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Методичні аспекти інноватики в ЗЗСО												
Тема 1. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти	7	2	2			3	7					6
Тема 2. Педагогічна інноватика у структурі наукового знання	7	2	2			3	7	1	1			6
Тема 3. Педагогічна технологія	7	2	2			3	8	1	1			6
Тема 4. Учитель-словесник. Професійні вимоги до нього. Модульний контроль	8	2	2			4	8	1	1			6
Разом за змістовим модулем 1	29	8	8			13	30	3	3			24
Змістовий модуль 2. Особливості проведення уроків української мови та української літератури												

Тема 1. Методика навчання філологічних дисциплін у ЗЗСО	7	2	2			3	7					6
Тема 2. Українська мова та українська література як навчальні дисципліни в ЗЗСО	7	2	2			3	7	1	1			6
Тема 3. Підручники з української мови та літератури для ЗЗСО	7	2	2			3	8	1	1			6
Тема 4. Методи навчання української мови та української літератури в ЗЗСО	7	2	2			3	8	1	1			6
Тема 5. Урок як основна форма організації навчально- виховного процесу	8	2	2			4	7					6
Тема 6. Позакласна робота з української мови та української літератури	7	2	2			3	7	1	1			6
Тема 7. Твори. Перекази. Диктанти.	7	2	2			3	7					6

Основні помилки та робота над їх виправленням											
Тема 8. Етапи вивчення літературного твору. Модульний контроль.	9	3	2			4	9	1	1		8
Разом за змістовим модулем 2	59	17	16			26	60	5	5		50
Підсумковий контроль	2		2								
Усього годин	90	25	26			39	90	8	8		74

5. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д. ф.	З. ф.
1	Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти	2	1
2	Педагогічна інноватика у структурі наукового знання	2	
3	Педагогічна технологія	2	1
4	Учитель-словесник. Професійні вимоги до нього. Модульний контроль	2	1
5	Методика навчання філологічних дисциплін у ЗЗСО	2	1
6	Українська мова та українська література як навчальні дисципліни в ЗЗСО	2	
7	Підручники з української мови та літератури для ЗЗСО	2	1
8	Методи навчання української мови та української літератури в ЗЗСО	2	1
9	Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу	2	1
10	Позакласна робота з української мови та української літератури	2	
11	Твори. Перекази. Диктанти. Основні помилки та робота над їх виправленням	2	1
12	Етапи вивчення літературного твору. Модульний контроль	2	
	Підсумковий контроль	2	
	Разом	26	8

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д. ф.	З. ф.
1.	Технології особистісно орієнтованого навчання на уроках української мови та української літератури	3	6
2.	Сучасний стан викладання української мови та української літератури в ЗЗСО	3	6
4.	Гуртки — найпоширеніша групова форма позакласної роботи	3	6
5.	Роль української мови в реалізації концепції національної освіти в Україні	4	6
6.	Учень як об'єкт навчання і виховання на уроках української мови та української літератури	3	6
7.	Наукові основи розвитку зв'язного мовлення. Мовний та мовленнєвий розвиток учнів	3	6
6.	Види лекцій та бесід. Літературні бесіди.	3	6
8.	Загальна структура уроку: мотиваційний етап; цілевизначення та планування діяльності; етап опрацювання навчального матеріалу; рефлексивно-оцінювальний етап	3	6
9.	Специфіка вивчення прозових і драматичних творів (за Є. Пасічником, С. Пультером)	4	6
10.	Технологія критичного мислення та її сутність. Методика «Групування», стратегія «Асоціативний куш».	3	6
11.	Види робіт з української мови, передбачені чинною програмою	3	6
12.	Літературний розвиток учнів	4	8
	Разом	39	74

9. Індивідуальні завдання

Розробити плани-конспекти комбінованого уроку української мови (10 кл.), комбінованого уроку української літератури (11 кл.), позакласного заходу мовно-літературного спрямування.

ІНДЗ необхідно оформити з дотриманням норм, властивих для цього виду письмових робіт, зокрема, список використаних праць укласти згідно з усталеними бібліографічними вимогами. ІНДЗ необхідно здати викладачеві за тиждень до проведення завершального індивідуального заняття, на якому їх потрібно успішно захистити.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента

диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

1 бал – студент має початковий рівень знань і не виявляє інтерес до навчального матеріалу; механічно відтворює зміст відповідного параграфу підручника/посібника; копіює певне завдання без будь-яких власних висновків та узагальнень;

2 бали – студент виявляє первинний інтерес до навчального матеріалу; має фрагментарні навички в роботі з підручником, але самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання;

3 бали – студент знає близько половини навчального матеріалу і здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; описує явища, процеси без пояснень їх причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, але слабо орієнтується в поняттях;

4 бали – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, але відтворює його з помилками та неточностями; здатен з помилками й неточностями дати визначення основних понять; відповіді на додаткові питання непослідовні та нелогічні;

5 балів – студент має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу; формулює поняття, наводить приклади, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен за необхідності використовувати наочні матеріали;

6 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена;

7 балів – студент самостійно відтворює домінуючу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати набуті знання при розв'язуванні психологічних задач; користується додатковими джерелами;

8 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії та факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє застосовувати засвоєний матеріал у стандартних ситуаціях;

9 балів – студент вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних теоретичних положень; самостійно користується додатковими джерелами; свідомо контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми;

10 балів – знання студента є достатньо повними; він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно описує певні явища з точки зору їх смислового взаємозв'язку; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими фрагментарними неточностями;

11 балів – студент вміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами та фактами, розглядати виявлені закономірності, робити

самостійні висновки; загалом належною мірою контролює власну учбову діяльність;

12 балів – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатен використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали;

13 балів – студент самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну щодо власної;

14 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ;

15 балів – студент вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у будь-якій формі; активно розвиває свої обдарування та нахили; вільно висловлює перспективи у відповідній сфері досліджень.

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи на семінарських та практичних заняттях

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

11. Методи навчання

- проблемний виклад матеріалу;
- пояснення;
- метод спостереження і аналізу літературних текстів;
- організація самостійного пошуку матеріалу;
- робота з науковою літературою;
- використання мультимедійних і комп'ютерних технологій;
- навчальна дискусія.

12. Методи контролю

- усне опитування під час практичних занять;
- модульні тести;
- підсумкові модульні тести;
- презентація рефератів.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота															ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2											
T1	T2	T3	T4	МК	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	МК	ПК	15	
5	5	5	5	7	5	5	5	5	5	5	5	5	7	11		100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

МК – модульний контроль.

5 – середній бал, який отримує студент на практичних заняттях.

ПК – підсумковий контроль.

ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	

60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Теми та тези лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Завдання для ІНДЗ.
5. Пакет ККР.

14. Рекомендована література

ОСНОВНА

Нормативні документи:

1. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/konczepczyia.pdf> (дата звернення: 31.08.2022).
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. *Дивослово*. 2004. № 3. С. 76–81.
3. Закон України «Про загальну середню освіту» / Верховна Рада України. Закон від 13.05.1999 № 651-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 31.08.2022).
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2018/2019 навчальному році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/metodichni-rekomendaciyi> (дата звернення: 31.08.2022).
5. Методичні рекомендації щодо викладання української мови в 2018- 2019 навчальному році. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/61466/ (дата звернення: 31.08.2022).
6. Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> (дата звернення: 31.08.2022).
7. Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10-11-й клас. Рівень стандарту (затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407)). *Дивослово*. 2018. №7–8. С. 2–15.
8. Програма з української мови для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11-й клас. Профільний рівень (затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407. *Дивослово*. 2018. №7–8. С. 32–60. URL:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 31.08.2022).

9. Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи / за заг. ред. К. В. Таранік-Ткачук. Київ : Грамота, 2012. 272 с.

Підручники, посібники:

1. Пентилюк М. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2006. 134 с.

2. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2005. 250 с.

3. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. Київ : Ленвіт, 2000. 272 с.

4. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс: посібник для студентів пед. університетів та інститутів / колектив авторів М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман ; за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2011. 366 с.

5. Методика викладання української мови в середніх освітніх закладах / за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2009. 400 с.

6. Наумчук М.М., Лушпинська Л.П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Астон, 2003. 234 с.

7. Плиско К. Теорія і методика навчання української мови в середній школі. Харків : ХДПУ, 2001. 115 с.

8. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2011. 366 с.

13. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / кол. авторів за ред. М.І. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.

14. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Підручник. Київ : Академія, 2012. С. 7–20.

15. Волошина Н.Й. Методика літератури: проблеми, пошуки, здобутки, перспективи. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. №1. С. 2–4.

17.Пасічник Є. А. Методика викладання літератури в середніх навчальних закладах. Навчальний посібник. Київ : Ленвіт, 2000. 384 с.

Періодичні видання:

1. Дивослово (<https://dyvoslovo.com.ua>).
2. Українська мова в школі.
3. Українська мова та література в школі (Сторінка журналу на сайті Інституту педагогіки НАПН України – http://undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372).
4. Українська мова й література в середніх школах, ліцеях, гімназіях, колегіумах.
5. Урок української.
6. Українська мова та література (газета).
7. Рідна школа.
8. Українська мова. (Сторінка журналу на сайті НАН України <http://www1.nas.gov.ua/>).
9. Мовознавство (<https://movoznavstvo.org.ua>).
10. Відкритий урок: розробки, технології, досвід (http://osvita.ua/publishing/open_lesson).
11. Проблеми сучасного підручника: збірник наук. праць (<http://ipvid.org.ua/>).